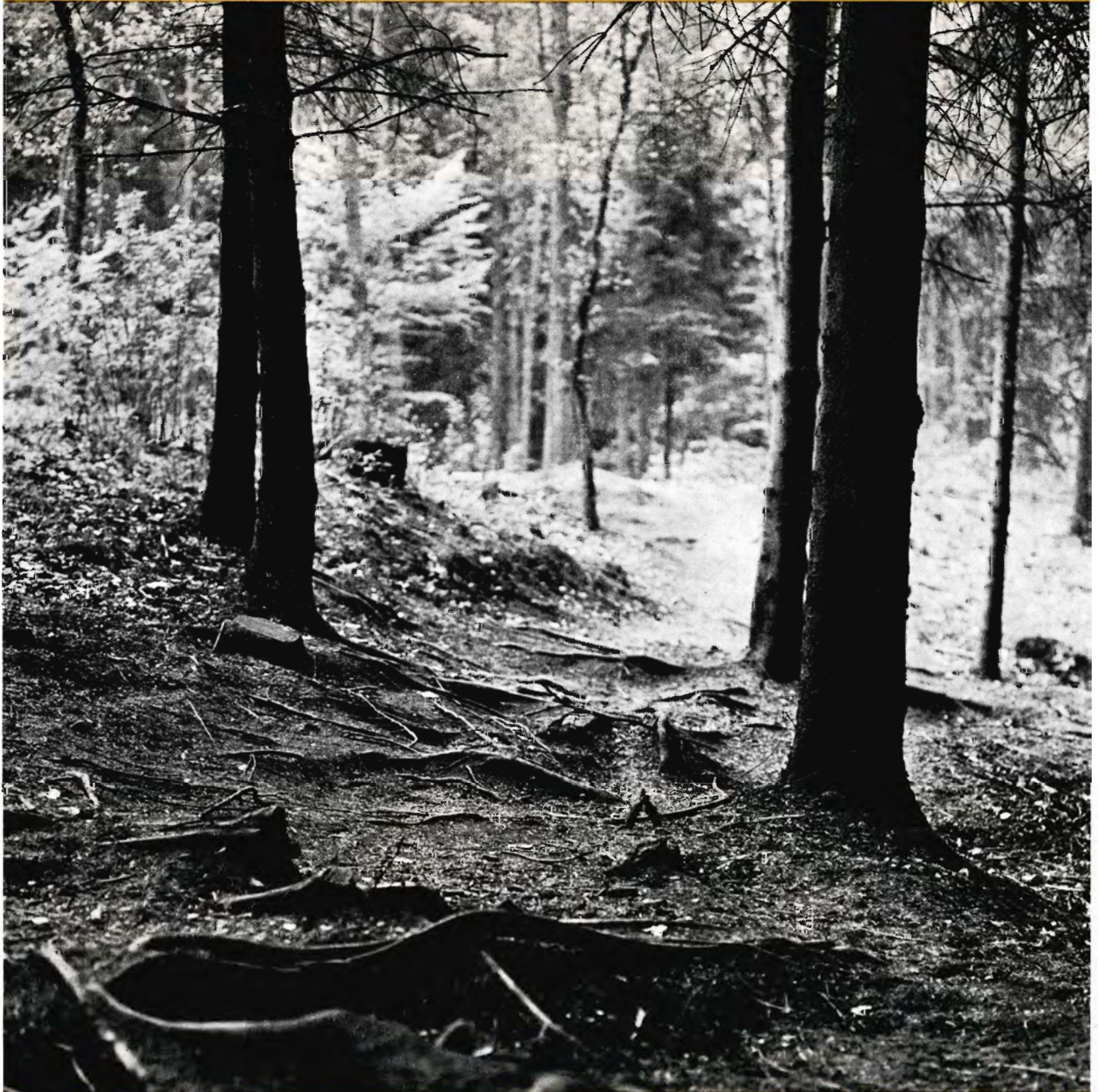

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
september 1972

I Finland og Sverige tiltrækkes nu millioner af skovplanter i **Paperpot**

den nye prisbillige formeringspotte med de mange dyrkningsmæssige fordele. Rekvirer brochure med oplysninger om Paperpot fra eet af nedennævnte firmaer. Paperpot-systemet (potter og hjælpemidler) forhandles af:

A/S L. Dæhnfeldt
A. Hansens Amagerfrø
J. E. Ohlsens Enke
Østergårds Frøavl A/S
R. Wibolts
Frøavl & Frøhandel A/S

DENIAGRO A/S

WILLIAM HARDING

v/R. HERNÖE
 Viktoriagade 6 - 1655 København V - Tlf. (01) 21 23 96

ACCOLOY KUPLEX Stålkæder

TYPE CO   TYPE SOS   TYPE SSS   TYPE SOG   TYPE S-B

ACCOLOY KUPLEX systemet består af bæreringe, kæder, kroge og samleled, som sammensættes til alle opgaver! **Leveres omgående fra lager!**

Alle dele er fremstillet af **AMERICAN CHAIN & CABLE COMPANY INC.**, sænksmedede og varmebehandlede til stor hårdhed og styrke! Brinell hårdhed 300, brudstyrke 105 kg/mm², min. forlængelse ved brudprøve 15 pct.

Kæde og komponenter må aldrig udglødes!

Kæderne er overfladebehandlede med Molybdendisulfid - tørilubricant smøremiddel som sikrer nedsat slidtage og hæmmer angreb af rust og snavs.

LUG ALL Wire-Skraldetalje

Kapaciteter 680-1800 kg

FØRLANG PROSPEKTER

Regntøj og
 handsker
 kan også
 leveres.

CROSBY-LAUGHLIN

leveringsprogram bl. a.

- C. L. Sjakler
- C. L. Lastkroge
- C. L. Swivler
- C. L. Øjebolte
- C. L. Bardunstrammere
- C. L. Wireblokke - Kasteblokke
- C. L. Slynkovse
- C. L. Glidekrog for wire
- C. L. Kædestrammere

Ford har styrken på alle punkter til Deres arbejde i skov og mark

Punkt 1: Kraftig 4-cyl. dieselmotor, 75 DIN HK ved 2100 o/m. Stor cylinderdiameter og kort slaglængde giver maksimumydelse og stort drejningsmoment - 30,2 kgm.

Punkt 2: 8 fremadgear, 2 bakgear. Alle tandhjul i konstant indgreb = blødere skift med mindre støj. Stor overlappning mellem gearene sparer skift...

Punkt 3: Tørlamel kobling med 12" koblingsplade.

Punkt 4: Kraftoverføring fuldstændig uafhængig af kobling. 65 HK ved 540 o/m.

Punkt 5: Robust og effektiv hydraulik. - 100% uafhængig. - Trækkes direkte af motoren. Løftekapacitet i trækstangs øjer 1725 kg. Dobbeltvirkende trækraftkontrol giver fuld kontrol med arbejdsdybde uanset redskabets vægt.

Punkt 6: Svære bagaksler, nyt robust bagakselhus. Kapacitet 5450 kg.

Punkt 7: Våde, flerpladede skivebremser indbygget i bagakselhuset, beskyttet mod vand og snavs.

Tal med en autoriseret Ford Traktor Forhandler om

Ford 5000

**TRAKTORER
MASKINER**

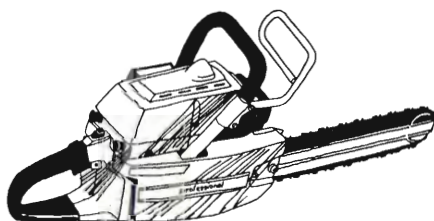

Husqvarna 160 S

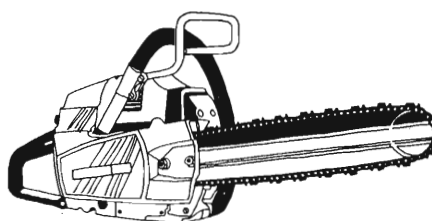
Den sidste nye sav i Husqvarna-familien

Den bygger på Husqvarnas mangeårige erfaringer som motorfabrik. Husqvarna 160 S er arbejdsrigtigt udformet. Gennemtænkt i hver detalje. 160 S har også markedets mest effektive lyd- og vibrationsdæmpning, men det allerbedste ved 160 S – den er vibrationsdæmpet efter 3-enhedsprincippet.

Husqvarna 160 S
vibrationsdæmpet
som i en bil.

Husqvarna 180 S
er den stærkeste af Husqvarnas motorsave, og er først og fremmest velegnet til de, der stiller store krav om højere effektivitet ved skovning af store træer.

Husqvarna G 65
er velkendt blandt skovfolk. Den er en anerkendt pålidelig sav, som er konstrueret og udviklet således, at den passer til de krav, der stilles til en motorsav.

Husqvarna

J. O. Thomsen
Ringparken 12
9300 Søby
Tlf (08) 46 18 27

Vejle Værktøjmagasin
Ibæk Strandvej
7100 Vejle
Tlf (05) 82 47 11

Mekaniker Poul Olsen
5952 Tullebølle
Tlf (09) 50 12 72

Mekaniker
Arne Mogensen
Halsted pr
4900 Nakskov
Tlf (03 939) 22 U

Fa. Bendt Jensen
Valdemarsgade 13
4200 Slagelse
Tlf (03) 52 43 65

Leif Grønhøj
Jyllandsgade 38
9520 Skørpinge
Tlf (08) 39 10 32

Motor Centret
Industrivej 5772
5772 Kvarndrup
Tlf (09) 27 10 12

Hako-Tek
v/Aage Melvej
Bisgårdsgade 9
7500 Holstebro
Tlf (07) 42 25 12

Fa. Vepa v/ Johs. Larsen
Toksværd pr
4684 Holme-Olstrup
Tlf (03 747) 282

Sølving Skovservice
Kirke Værløsevej 42
3500 Lille Værløse
Tlf (01) 48 09 37

SAME lader sig ikke standse...

med "født" 4-hjulstræk, med luftkølet dieselmotor, med større trækraft, længere levetid og færre driftsomkostninger. Derfor vinder de italienske SAME traktorer frem i danske landbrug, skovbrug, planteskoler og alle andre steder, hvor der er brug for helt særlige trækegenskaber.

Der er en SAME traktor til alle formål:

**SAME
DELFINO 35**
4 cyl. - 35 HK

**SAME
AURORA 45**
3 cyl. - 45 HK

**SAME
MINITAURO 60**
3 cyl. - 56 HK

**SAME
CORSARO 70**
4 cyl. - 67 HK

**SAME
SATURNO 80**
4 cyl. - 78 HK

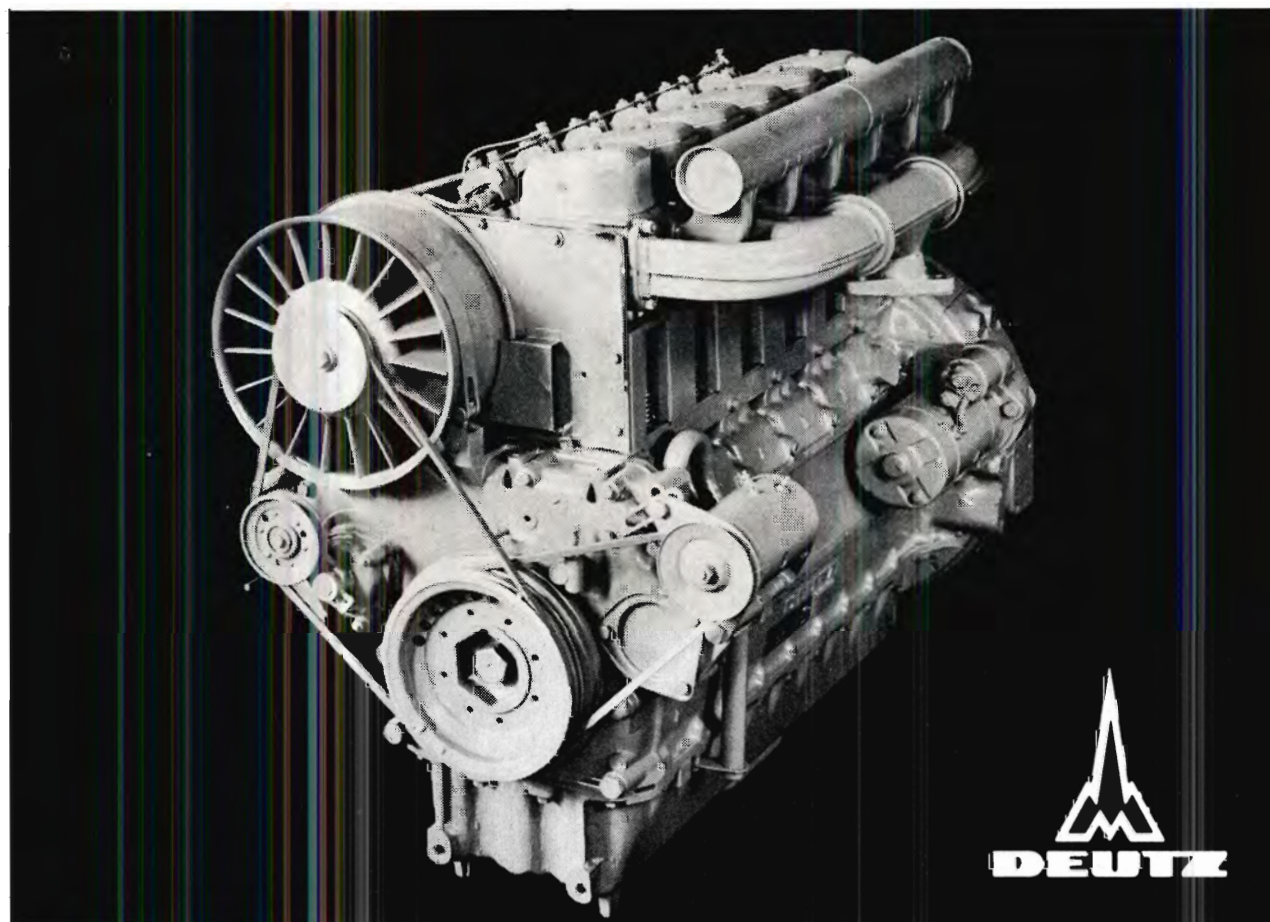
**SAME
DRAGO 100**
6 cyl. - 98 HK

Importør for Danmark

BUCHTRUP

RANDERS . TELEFON (06) 42 99 33

DEUTZ går stille med sine kræfter - men de er der..!

Med Deutz opnår man både koncentreret effektivitet og helt afslappet kørsel. Deutz-kraftreserverne, Deutz Transfermatic hydraulikken og Deutz-manøvreletheden gør Deutz alsidig som ingen anden - med en udnyttelsesgrad af traktor og arbejdstimer, som kan mærkes på resultaterne. Med Deutz i driften får man større arbejds glæde - og udbytte af den. Man overkommer det hele bedre med Deutz. - Deutz er den mest lydsvage traktor i dansk landbrug. Den er monteret med hydraulisk afdæmpet sundhedssæde, hvorfra der er frit udsyn kompasset rundt. Føreren har alle betjeningsgreb lige ved hånden, og instrumenterne i synsfeltet. Det forebygger køretræthed. Også derfor er der sund fornuft i at skifte til Deutz - drivkraften til bedre økonomi. Med Deutz er man tilmed sikret DLAM-service.

DLAM
-over hele landet

DEUTZ D 4006
40 hk (DIN)

DEUTZ D 5006
45 hk (DIN)

DEUTZ D 6006
62 hk (DIN)

DEUTZ D 7006
70 hk (DIN)

DEUTZ D 10006
100 hk (DIN)

DEUTZ D 130 06
120 hk (DIN)

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING.
Vester Voldgade 86.
1552 København V.,
Telf.: (01) 12 21 66 °
Postgirokonto: 1964.

Ansvarshavende:
Redaktør Knud Meister
Bredgade 41
1260 København K.
Telf. (01) 1195 11

Redaktionsudvalg:
Baron, dr. agro.
M. Schaffalitzky de Muckadell
(formand)
Kgl. skovrider Vagn Johansen
Forstfuldmægtig
M. Elbæk-Jørgensen
Skovrider Aa. Marcus Pedersen

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg.
Dansk Skovforening.

Abonnement:
Tegnes hos Dansk Skovforening.
Koster for 1972
kr. 60,- (incl. moms)
Medlemmer af Dansk Skovforening
modtager
SKOVEN og »Dansk Skovforenings Tidsskrift«
vedrørlagsfrit.

Stof til
SKOVEN's
oktober-nr.
må indsendes
inden 28. september.

Forsiden:

Septembersol i lysningen.

Trykt af
Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri A/S
Toldbodgade 57
1253 København K

SEPTEMBER 1972

Et ord fra redaktøren:

Grundløst angreb på samarbejdet mellem tidsskrifterne

DET er øjensynlig nødvendigt at føje et par forklarende bemærkninger til det lille redaktionelle notat i SKOVEN 6-7/72 om den journalistiske tilrettelægning af bladet. Der stod at læse, at en redaktion må have pligt til at redigere, og deri er for så vidt ikke noget sensationelt. Redaktionen af SKOVEN gav – i håb om at komme til at modtage redaktionelle bidrag fra mange sider – et tilsagn om faglig medhjælp. Samtidig blev det nævnt, at det af hensyn til den balance, som må præge ethvert blad, kunne blive nødvendigt nu og da at forkorte et bidrag for at få det med.

At disse fredsommelige ytringer kunne give anledning til misforståelse og mistolkning, faldt os ikke ind. Men med lidt god vilje kan man jo misforstå hvad som helst, hvis det tjener ens formål. Det bekræftes af en artikel, »Skovbrugets tidsskrifter« i bladet »Rummeteren«. Den er skrevet af skovtekniker Niels Houkjær, der bl. a. påstår:

»Arbejdsgivernes organ, »Skoven«, bebuder i juni-juli nummeret en censur, der må afholde selv garvede journalister fra indlæg«.

Og senere:

»– Dersom man fra arbejdsgiverside virkelig var interesseret i demokrati på arbejdspladsen, så nøjedes man ikke med at invitere de undergivne til et samarbejde inden for *sit eget* bestående tidsskrifts rammer (som det sker i »Skoven« nr. 9 71), hvor man oven i købet sikrer sig ret til censur og appellerer til læserne om at ytre sig i kort-hed . . .«

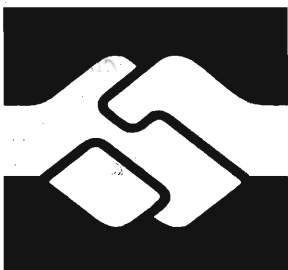
Hverken i artiklen i september nummeret 1971 (nr. 9) eller i »Et ord fra redaktøren« i juni-juli nummeret 1972 (nr. 6-7) antydes, at SKOVEN's redaktion agter at udøve censur. Naturligvis ikke. I det omtalte nr. 9 fra sidste år skrev vi udtrykkeligt, at

»Det har, siden det første nummer af SKOVEN blev planlagt, været redaktionens håb, at dette blad kunne blive alle skovens folks blad og et frit forum for en åben og positiv meningsudveksling om dansk skovbruks problemer«. Og: » . . . SKOVEN ville nok blive et bedre blad, hvis der gik en strøm af informationer og meninger fra læsernes skare til redaktionen, sådan at en fast læserbrevs-rubrik kunne blive en institution. Redaktionen vil hilse et bredere og rigere samarbejde med glæde . . .«

PENGE VOKSER IKKE PÅ TRÆER

ELLER GØR DE?

Tegn skovbrand-forsikring i

FORSIKRINGSAKTIESELSKABET **NATIONAL**

FORSIKRINGSHUSET . HOLMENS KANAL 22 . 1060 KØBENHAVN K . TELEX: 16776 . TLF. (01) 159951

NÅR hr. Niels Houkjær nu farer frem med beskyldninger mod SKOVEN's redaktion for udøvelse af censur, kan han, såfremt han ønsker at benytte sin evne til at læse indenad, ikke støtte dem på nogen som helst kendsgerning. Havde han sendt sin propagandistiske artikel til SKOVEN i stedet for til »Rummerteren« havde han naturligvis fået den optaget, selv om den er noget snakkesalig i stilen og derfor belastende lang.

Hr. Houkjær sætter de verserende samtaler og overvejelser om et nærmere samarbejde mellem skovbrugets tidskrifter og indførelse af demokrati på arbejdspladsen i forbindelse med hinanden og fremhæver, at disse to emner har et fælles politisk aspekt. Det har han lov til at gøre. Det var SKOVEN's redaktion, der i fjor indkaldte til et møde mellem skovarbejdere, skovfogeder, skovridere og skovejere om skovbrugets samarbejdsproblemer, og nogen censur af den på bånd optagne debat fandt selvfølgelig ikke sted. De nødvendige forkortelser blev godkendt af samtlige mødedeltagere, som fik kopier af referatet tilsendt.

På samme måde har SKOVEN's redaktion ved forkortelse af manuskripter det princip at konferere det endelige manuskript af med forfatterne. Det er naturligvis trist for hr. Niels Houkjær's argumentation, at den kun hviler på hans håb om at kunne stifte ufred og at så mistillid. Men det er godt for dansk skovbrug, at ønsket om en bestandig udbygning af informationen og kommunikationen er levende blandt Dansk Skovforenings medlemmer og i dens bestyrelse.

SKOVEN's redaktion føler sig ikke i kamp med (udtrykket er hr. Niels Houkjær's) »Rummerteren« eller med »Skovbrugstidende«. At påstå noget sådant er at omgå sandheden med en letfærdighed, der ikke tjener noget som helst demokratisk formål. Hvad vi ønsker er at fortsætte og udbygge tidskrifternes samarbejde i gensidig tillid, sympati og respekt.

(Og så må skovtekniker Niels Houkjær og samtlige andre læsere tilgive, at det blev nødvendigt at gøre denne artikel et godt stykke for lang.) K. M.

Kultur og hugstmåde som middel mod stormfald på lav bund

Af professor, dr. CARL MAR: MØLLER

HER i Nordjylland slap vi for de enorme stormfald i 1967; men for at vi ikke skulle tro, vi var glemt, fik vi en kort og skrap storm 22. 9. 1969, der nedlagde godt 75.000 m³ nord for Randers, hvoraf 1.700 m³ på Lounkær 350 ha, og derpå fik vi alle tiders mest presseomtalte snestorm 21.–22. 11. 1971, der på Lounkær slog lige så meget som 1969-stormen og tilmed kørte de pæne rette sitkakulturer og unge bevoksninger rundt i dans, så stammerne inden for mindste areal bagefter pegede i alle retninger, og bevoksningerne blev fyldt med væltehuller, små, men store nok til at bryde sammenhængen og give forøget stormfare.

Også andre distrikter i landsdelen fik en lignende konfekt, således dele af Frijsenborg og Djursland, men f. eks. i Rold skov slap man billigere, vel dels fordi man var længere fra stormcentret, men nok især på grund af den grusede bund med dertil hørende mindre gejl nåletræsvækst og bedre fodfæste for træerne end her, hvor grundvandet aldrig er fjernt og om vinteren på mange arealer kan nå op i overfladen.

Dertil kommer, at på Lounkær er sitka helt dominerende nåletræart, medens det i Rold skov er rødgranen, og i en snestorm, særlig når temperaturen er på tøgrænsen som i november 1971, belastes sitka langt stærkere end rødgran på grund af de længere og mere

alsidigt orienterede nåle. På Lindeneborg faldt i november 71 kun 3–4000 m³ hovedsageligt gammel sitka og spredt fald i yngre sitka.

Vi må kort sagt erkende, at vi i de godt 300 ha, der på Lounkær findes på hævet fjordbund, er usædvanlig udsat for nåletræ-stormskade, i alt fald så snart træhøjden når op på 15 m og derover. Under denne højde synes faren ikke væsentlig.

For at sikre os, at vi kan nå op på de 25 m, som betinger en virkelig god økonomi, og som vi heldigvis ofte har nået, har vi derfor i årtier spekuleret på, hvilke forandringer i kultur (hvorunder træartsvalg) og hugstmetode, der kan tænkes at have nogen forebyggende virkning på stormfaldet.

Selv om vi mener at være særlig udsat, er dog alle distrikter i nogen grad truet og må vel derfor formodes at kunne have nogen interesse af at se, hvad vi så er kommet til for resultater.

Kulturen:

I »Skoven«, marts 1970, omtalte jeg, at vi på Lounkær var gået over til plantning af sitka på 2,5 × 2,0 m, dels af besparelshensyn, dels for at få stormfastere bevoksninger, hvilket sidste jeg begrundede således:

Hvis vi tænker os to bevoksninger, hvoraf den ene er startet med 5000, den anden med 2000 planter pr. ha, og

at vi venter med hugst i den sidste, til udhugningen i den første har bragt stamtallet ned til 2000, så vil højden i begge tilfælde være 10–11 m, og det vil være let at se, at top/rod forholdet er mindst i plantningen med kun 2000 planter. Man kan ligefrem se det på træerne, som er mere rodtykke med større rodudløb, og forklaringen må være, at rodsystemet her har udviklet sig kraftigt og kontinuerligt, medens der i den tætte plantning har været tale om en lang periode med gensidig bremsning af rodvæksten afløst af delvis frigørelse ved udhugningerne, men så igen bremsning.

Kronerne i de to bevoksninger vil nu, efter at 10–11 m træhøjde er nået, hurtigt nærme sig samme størrelse, hvis man fremover gennemfører samme stamtalsreduktion. Bevoksningerne har begge været sluttet i mange år, ja den stamfattige plantning har i virkeligheden kun sluttet sig nogle få år senere end den anden.

Det nævnte mindre top/rod forhold i den talfattige plantning må antages at betinge større stabilitet mod stormfald, fordi gennemsnitskronen i hver af de to bevoksninger fra 10–11 m højde er udsat for samme vindtryk, men gennemsnitsrodkagen er størst i den talfattige plantning, og denne forskel vil holde sig i mange år omend aftagende. Jeg har i nævnte afhandling i »Skoven« ved måletal for knastdiameter vist, at den lidt større knastethed nederst på stammen, som ikke undgås ved større planteafstand, ikke har nogen større betydning, fordi der i topenden af længere tømmer altid vil være knaster af betydeligere størrelsesorden.

Heller ikke det lille uundgåeligt større produktionstab ved den senere slutning i de plantefattige kulturer spiller nogen nævneværdig rolle. Dels er det, navnlig på god bonitet, meget små tal (jfr. bl. a. Christianssæde-forsøget, ref. i »Vore Skovtræarter . . .«, s. 432). Dels betales den lille merproduktion ved tættere plantning med et væsentlig større tab af planter, der overvokses, inden de når dimension af økonomisk interesse. Og så er den tættere plantning jo så meget dyrere, at . . . osv., som det nu er ved at blive almindelig anerkendt.

Vi er altså gået over til planteafstanden 2,5 m × 2 m, men burde måske gå op til 2,5 × 2,5 m, hvad der nok, som omtalt i »Skoven«, marts 1970, vil give

træerne en indbyrdes bedre balance, betinge større færdselsfrihed og muliggøre en ekstra nedbringelse af kulturudgiften med ca. 10 %.

Men dernæst er vi inde på ved kulturen at måtte tage hensyn til jordens forskellige blødhed eller vådhed.

Det er jo en almindelig kendt ting, at det første stormfald i en bevoksning meget ofte sker på de bløde steder. Det ligger da nær at prøve at lokalisere de bløde steder i starten og enten gøre dem mindre bløde ved forudgående afvanding, hvad der nu om dage ofte er åbenbart for dyrt, eller »plombere« de bløde steder med popler på 4×4 m af en type, man har gamle og gode erfaringer med, hos os P. Henryi eller P. robusta. Disse popler er ret standfaste, i alt fald langt mere end gran, de er hurtigt voksende, også på vandlidende jord, og de vil vænne deres omgivelser af gran til at stå selvstændigt. Tillige har man indtryk af, at deres stærkt omløbende rodsystem i nogen grad »binder« den bløde bund i deres omgivelser.

Det hænder også ofte, at vi i vore ellers sikre sitkakulturer har pletter med stor udgangsprocent forårsaget af for meget vand, hvad der let erkendes på sivene og den tuede græsvækst. Det er pletter, oftest af ler, som ikke erkendtes forud for kulturen eller var for små til at blive afvandet. I sådanne tilfælde vil det være forkert at foretage nogen efterbedring, hvis det skønnes, at der er sikre planter nok til, at de kan lukke over arealet. Dels vil efterbedringsplanterne være ret usikre og sandsynligvis komme for meget bagefter, dels må det antages, at et ekstra reduceret plantetal vil forøge bevoksningens standfasthed. Det vil nok ske på bekostning af dens kvalitet. Træerne vil blive mere knastede end normalt, og der bliver ikke råd til megen sortering ved udhugning. Men når træhøjden 15 m passerer, vil man have særlig bredt funderede individer, hvis kronevækst man endda gør klogt i fremover at begrænse ved særlig moderat eller ingen hugst, fordi det, når alt kommer til alt, dog er vigtigst at gardere bevoksningens svageste punkter mod fald.

Under kultur må endnu nævnes det ret selvfølgelige, men langt fra altid efterlevede, at foryngelser af gran bør rykke frem fra øst mod vest, så de ældste bevoksninger står med et »glacis« af

ynge gradvis lavere bevoksninger foran sig og ikke udsættes for chok ved bortfald af ældre bevoksninger vest for dem, samt at der skal være særlig brede spor ved aldersgrænserne.

Overhovedet kan brede spor vise sig at være en stabiliseringsfaktor, når først stormfald er begyndt så småt at indfinde sig. At randtræerne ofte står tilbage efter svære ødelæggelser er jo en almindelig erfaring.

Og endelig må det vel nævnes, at *stormsvage træarter* som f. eks. yngre douglas aldrig bør anvendes i ren bevoksning. På Lounkær falder ren douglas principielt før 15 m højde, men deler ellers skæbne med den standfastere sitka, hvor den kun findes som spredt indblanding af under 20 %. Om diverse træarters stormfasthed se »Vore Skovtræarter ...« s. 343, og nærmere under hver enkelt træart.

Udhugningen:

Alle kender, hvordan man ved dansk udhugning hugger for kvalitet af varen. Man stræber efter »rette, rene stammer« eller specielt i gran rette relativt jævnføre og lidet knastede stammer. Det opnås for en stor del ved at fjerne tykke knastede stammer til fordel for slanke mindre knastede træer, hvis kronevækst derefter fremmes mest muligt.

Med et udtryk skabt af svenskeren Uno Wallmo: Man fjerner de tykke provster til fordel for de slanke kapellaner.

Tankegangen er jo også klart rigtig, hvis man stadig kan regne med afsætningsmuligheder for kapellanerne, og hvis man kan se bort fra stormfald.

For granbevoksningers vedkommende begynder *afsætningsmulighederne* for kvalitetsstammer at blive mindre sikre, fordi hele tømmermarkedets fremtid nok er usikker på lang sigt, selv om det fineste træ naturligvis holder prisen længst, og *stormfaldsmuligheden* kan man bestemt ikke se bort fra, allermindst på lav bund, hvor mulighederne for frembringelse af kvalitetstræ også er under middel, fordi formtenden sen klart er ringere end f. eks. på høj gruset bund.

Uder disse omstændigheder, og når man arbejder med gran på lav bund, bliver problemet at holde bevoksningerne på benene længst muligt, vigtige-

re end problemet med at frembringe en fin vare. Den første forudsætning for rentabel produktion må dog være at have mulighed for at frembringe den nødvendige dimension og have tid til at frembringe meget af den.

Men skal man nå dette mål, må man ind på en noget anden udhugningsmåde end hidtil.

Når man går løs på bevoksningen med ridsejernet, skal man ikke se sit system af hovedtræer alene som et system af smukke fremtidsstammer, passende fordelt.

Man skal i stedet nok så meget bygge sin udvisning på et system af sandsynligvis standfaste og helst også velformede hovedtræer.

Det ideale hovedtræ bliver altså et ret træ, der *har været* dominerende og derfor er noget knastet, men nu har kulmineret i vækst, så dets krone/rod forhold er blevet relativt lille.

Mangler et sted et sådant godt »standtræ«, må man hellere vælge et mindre velformet »standtræ« end give pladsen til en kapellan med små fødder og et stadig mere svulmende bryst, fordi han let kan blive kædens svageste led og starte et stormfald.

Med andre ord: hug først for stormfasthed og derefter for vedkvalitet.

Hvis dette accepteres som den almindelige retningslinie, fører det også til en ændring af hugstgraden fra ca. 15 m højde. Medens den indtil 15 m højde har været udpræget stærk og selektiv, skal den efter 15 m efterhånden blive svagere og føres med kortere mellemrum, selv om det fordyrer hugstarbejdet lidt.

Vi ved jo, at en bevoksning altid er mest udsat lige efter hugst. Derfor skal desuden de mest truede bevoksninger, herunder dem med bløde pletter, hugges om foråret og tit men småt.

Vi har på Lounkær gennem en årrække ført et udhugningsforsøg i sitka med 4 hugstgrader varierende fra A, kun hugst af døde og døende træer, til D, Junckerhugst. (Jfr. Beretning om XV Nordiske Skovkongres, 1967, s. 75).

Ved stormen i november 1971 faldt hele forsøget, undtagen A-hugsten. Tilsvarende erfaringer blev gjort på Forsøgsvæsenets prøveflader ved stormen 8/2 1934. At så A-parcellerne efter 1934-stormen også efterhånden faldt, må de vel helt eller delvis faldne nabo-parceller have været ansvarlige for.

Hvor er der fredet?

Kort over Danmark 1:200.000. Geodætisk Institut. Detailkort over fredede områder. Danmarks Naturfredningsforening, København 1972. 112 + 136 sider ill. Pris kr. 88,-.

Hidtil har det været vanskeligt at få klarhed over, hvilke arealer i Danmark der hører til naturfredede og rekreative områder. Nu er der udkommet en kortbog og stedbeskrivelse, som omfatter næsten alle de områder, der turde påkalde sig offentlighedens interesse.

Ikke mindre end 289 fredninger og rekreative arealer er omtalt, og som følge af det store antal fredninger gives der i stedbeskrivelsen kun en summarisk beskrivelse af hver enkelt.

Denne er imidlertid tilstrækkelig fyldig til, at man kan danne sig en forestilling om pågældende områdes landskabelige karakter samt oplysninger om dets dyre- og planteliv.

Bogens første del er en kortbog i målestok 1:200.000. Den indeholder 32 kortblade med indtegnede numre for de naturfredede arealer, navnefortegnelse og vejlængdetabeller.

Bogens 2. del omfatter 136 sider stedbeskrivelse med et betydeligt antal forklarende tegninger.

Der er næppe tvivl om, at bogen har bud til et meget stort publikum, der ønsker pr. bil eller andet køretøj at besøge naturskønne områder i Danmark. Bogen er forsynet med plasticbind og fremtræder i en ret prunkløs udførelse.

P. H.

Er vore virksomhedsledere amatører?

Trygve Tamburstuen: Er vore driftsledere amatører? Kontorteknik, 3. juni 1972, s. 9, 2 sider.

Man kan blive civilingeniør uden at vide noget om organisation, driftsøkonomi og administration, og dog ved man, at det er et fåtal af civilingeniører, som ikke på et tidspunkt havner i en stilling, hvor de havde haft brug for viden på disse områder.

Mange af dem sidder 10 år efter afslutningen af deres tekniske uddannelse som overingeniører, disponenter og lig-

Sådanne erfaringer må efter vort skøn pege i retning af, at man fra ca. 20 m højde helt ophører med tynding.

Det kan endnu nævnes, at randtræer, også ud til helst brede spor, betragtes som dyrebare støtter, der principielt ikke hugges til fordel for smukkere træer inden for randen.

Efter stormfaldet

Når stormen har aflagt sit tumultøse besøg, er det som regel ikke sagen snarest muligt igen at bringe orden i ens pæne skov, så man igen har smukt afgrænsede bevoksninger og kulturer.

Især ved for tidligt fald drejer det sig derimod om at organisere en slags »modstandsbevægelse«.

Hvor stormens kræfter er løbet ud og har efterladt en rand med betydelige masser bag sig, så prøv altid at holde randen så længe som muligt. Det vil sige: lad stå, hvad der kan stå, selv om det ser uordentligt ud. Hvis et hældende træ støtter sig til et andet, så hug ikke det skæve til fordel for det rette, men prøv at lade dem stå sammen. Somme tider kan 3 sådanne delvis skævt stående træer tilsammen danne en ligefrem »Duc d'Albe«, som man finder dem i vore havnebassiner som svajepæle.

Naturligvis kan randen være så flosset, at man af hensyn til nødvendigt hegn af kulturer kan tillade sig lidt forsigtig afretning, men helst ikke.

Og vent med udhugning nær randen, til det er blevet klart, hvad der vil stå. Er det en meget vigtig rand, altså med store masser bag sig, så spender topkapning på selve kamplinjens træer, som foreslået og praktiseret af afdøde skovrider Poul Jensen, Mariager, (DST 1955). Det giver ikke sikkerhed, men forhøjer chancen.

Oftest må man trods sejt forsvar vige noget, selv i bedste tilfælde. Men måske kan man i tide have forberedt en bedre forsvarsstilling ved nærmeste brede spor tværs på faldretningen. Er her to rækker udkantsprægede træer, kan der i tide lysnes ekstra for dem, og måske har man held til at standse angrebet. Sikker kan man aldrig være på andet, end at angrebet bliver ved uregelmæssigt, men stadigt.

På Lounkær har stormene i 1969 og 1971 slået mange huller i større 25-40

årige sitkabevoksninger på lav bund, fortrinsvis hvor grøftarbejder fra kulturtiden fortæller om særlig våd bund. Hullerne kan variere i størrelse fra 100 m² op til over 1000 m², men et groft skøn siger i mange tilfælde, at dog ca. 80 % af bevoksningen endnu står.

Her har vi valgt at lade huller være huller og foreløbig undlade enhver kultur, fordi udviklingen endnu ikke kan overses. Ligesom landmænd kan lide en hel sommer ved synet af nogle få huller i de fine marker, udgørende måske 1 % af totalarealet og stammende fra f. eks. en for voldsom nedbør, »således derimod« må den fornuftige forstmand vænne sig til at se sagen udelukkende med et fornuftigt økonomisk øje. Selvfølgelig kan det betale sig at lade kraftigt ydende bevoksninger stå selv i hullet tilstand så længe som muligt selv med noget svindende areal, og selvfølgelig kan det ikke uden videre betale sig at fare til at fylde huller med egentlig kultur.

Højst kan man tillade sig, hvor bunden er god men for våd, at fylde hullet ud med vildtfri ær på 4×4 m, med den hensigt at lade disse ær indgå i den fremtidige kultur som en sikring mod stormfald på det bløde sted. Poppel er der oftest ikke lys nok til.

Ligesom ved de mere regulære faldrande skal man i disse hullede bevoksninger undlade udhugning i hullernes nærhed.

Endnu må nævnes, at de randtræer, der ofte efterlades i større fladefald, naturligvis bør overholdes, hvor der er rimelig chance for, at de kan yde yngre tilgrænsende bevoksninger blot nogen dækning.

★

Kære kolleger. – Det ville interessere mig meget, om nogen ville føle sig foranlediget til at fremkomme med bemærkninger til disse meget aktive spekulationer. Mere end spekulationer tør jeg ikke kalde dem, selv om de hviler på et vist erfaringsgrundlag, dog især med sitkagran.

Men »spekulationer« er det nødvendige første trin til et forbedret handlingsmønster, som det hedder nu om dage under indflydelse fra nye videnskaber, der tit er mindst lige så spekulative.

Ledige seniorstipendier og kandidatstipendier

Ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole er nogle seniorstipendier og kandidatstipendier ledige til uddeling i løbet af foråret 1973.

Angående de to kategorier af stipendier bemærkes følgende:

1. *Seniorstipendier* uddeles for et tidsrum af indtil 3 år til kandidater, der har vist udprægede evner for videnskabelig forskning inden for højskolens fagområder, herunder til tidligere kandidatstipendiater eller andre stipendiater, for at de pågældende kan få fornøden arbejdsro til at fuldføre doktordisputater eller lignende.

Der kan pålægges seniorstipendiaterne en begrænset undervisningsmæssig arbejdsbyrde, f. eks. afholdelse af 1 eller 2 ugentlige forelæsninger eller lignende inden for emner, der har nær tilknytning til deres særlige forskningsopgaver.

2. *Kandidatstipendierne* kan tildeles såvel kandidater, der netop har bestået eksamen, som kandidater, der i nogle år har været beskæftiget ved praktisk arbejde og som ønsker at komplettere deres uddannelse ved licentiatstudium eller ved selvstændig forskningsarbejde inden for højskolens fagområder.

Såfremt det skønnes naturligt, kan det pålægges kandidatstipendiaterne i indtil 8 timer ugentlig at yde bistand ved undervisningen eller andet institutionsarbejde uden for det egentlige forskningsarbejde.

Kandidatstipendierne tildeles for 1 år med adgang til forlængelse for yderligere 1 år, eventuelt yderligere med $\frac{1}{2}$ år og undtagelsesvis for 2 gange $\frac{1}{2}$ år.

Forlængelse af kandidatstipendier, der udløber i perioden 1. december 1972 til 31. maj 1973 vil kun kunne finde sted efter ansøgning herom på særlige ansøgningsblanketter, der kan fås ved henvendelse til højskolens administration. Ansøgningen skal være anbefalet af hovedfagslæreren og skal være højskolens administration i hænde senest den 1. oktober 1972 eller 1 måned før stipendiet udløber.

Stipendiebeløbet udgør for begge kategorier af stipendier et beløb, der svarer til lønnen i henhold til gældende overenskomster eller tjenestemandslignende løn og fastsættes under hensyn til den pågældendes kandidatalder.

Anden lønnet beskæftigelse ved siden af stipendiet kan kun ske i begrænset omfang og kun efter forudgående tilladelse fra rektor.

Ansøgning om at komme i betragtning ved uddelingen af stipendierne affattes på ansøgningsblanketter, der udleveres på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles administration og indsendes inden 1. oktober 1972 til Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, 1870 København V. Ansøgningen skal indeholde oplysninger om det tidspunkt til hvilket et stipendium tidligst kan tiltrædes.

nende, kort sagt: De bliver administratører uden at vide noget om ledelse og administration.

Det er lige så klart, at økonomer i deres uddannelse burde have en almen uddannelse i teknik. Det bør naturligvis være i *produktionsteknik* og ikke i produktteknik. De skal ikke lære noget om kunsten at konstruere maskiner eller produkter, men om kunsten at få en produktionsproces til at forløbe rationelt.

Artiklen, som har bud til alle, der skal forstå en virksomheds ledelse, oplyser i denne forbindelse om, at det Norske driftsøkonomiske Institut i dag også giver undervisning i mekanisk teknologi og industriel organisation.

Artiklen omtaler gabet mellem USA og Europa, når det gælder brugen af administrative metoder. En kendsgerning er det, at USA har udprægede eksempler på avanceret administrativ teknik i en del meget store koncerner, amerikanske gennemsnitsvirksomheder er næppe udrustet med bedre management-systemer end tilsvarende europæiske – påstår mange europæiske virksomhedsledere.

Med management-systemer tænkes der i denne forbindelse på velunderbyggede planer for udvælgelse, uddannelse, udvikling og placering af ledere på forskellige niveauer, og hvor man systematisk udvælger potentielle ledere, ansører dem og sætter dem ind på krævede opgaver.

Artiklen refererer, at visse økonomer siger, at investering i uddannelse er noget af det mest lønsomme – medens andre siger, at man uddanner folk ihjel.

Det er vigtigt, at virksomhedslederen er en habil analytiker, han må kunne gennemskue specialistsynspunkter, veje sådanne op mod hinanden og træffe en velovervejet beslutning, men dette kræver træning i at bedømme og kendskab til beslutningsprocessens forskellige komponenter.

Virksomhedslederen må altid have tid til at arbejde med strategisk planlægning, med en tidshorizont på 5–10 år. Det er fornuftigt, om virksomhedslederen koncentrerer sig om dette og delegerer mere kortsigtede beslutninger til sine medarbejdere. Virksomhedslederen må angive rammer og udviklingstendenser, og medarbejderne skal fylde

bagskraber

Tekniske data:

Bredde: 2000 mm
Højde: 410 mm
Vendbart skær: 150 x 13 mm
Vægt: Standard 150 kg
Super 305 kg

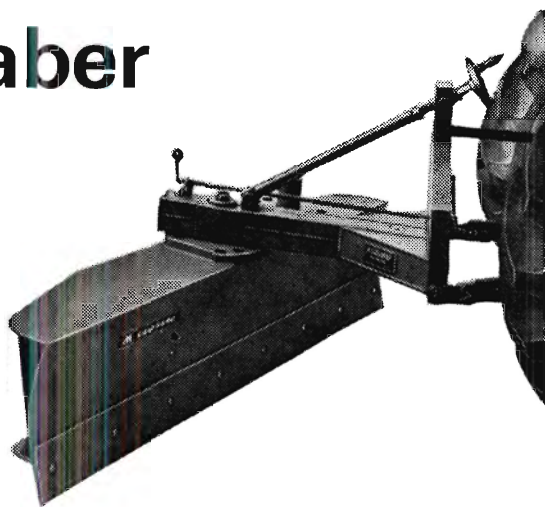
Model super kan sideforskydes 450 mm. Begge modeller kan påmonteres indstilleligt støttehjul.

BAGSKRABEREN er fuldt drejelig (360°) og fastlåses i den ønskede stilling af en kraftig pal.

BAGSKRABEREN kan påmonteres enhver traktor, der er forsynet med hydraulisk 3-punktslift. Skraberkantens vinkel med jordoverfladen indstilles og reguleres med håndhjul fra førersædet.

Fabrik for vejmaskiner
Helsingforgade 8
8200 Århus N
Tlf. (06) 16 24 44

Repræsentant for Sjælland:
J. Axel Pedersen
Tlf. (01) 30 26 40

N LAIGAARD

rammerne ud med de beslutninger, der fører til målet.

Artiklen slutter med følgende meget kontante bemærkninger: »Virksomhedsledere burde tvinges til at tænke på fremtiden, gør de ikke det, vil de forsvinde i hverdagsadministrationen«.

Engelsk bog om nåletræer

A. F. Mitchell: Conifers in the British Isles. A descriptive Handbook. Udg. af Forestry Commission. Booklet nr. 33. London 1972. 322 sider. Ill.

Englænderne har en særlig sans for at udgive smukke og velillustrerede tryksager. Forestry Commission udsender flere af denne gode kvalitet hvert år.

Bogen ligger nær ved det, vi i Danmark forstår ved en »Forstbotanik«. Hver træart beskrives ved: Udbredelse, foryngelse, bark, beløvning, blomster og kogler, vækst og arter. For Abies – og for hver af de andre slægter – er opstillet en bestemmelsesnøgle til de enkelte arter. For hver art er givet en udmærket illustration (tegning) af grene og kogler. Foruden de nævnte illustrationer findes 24 helsides billeder af et udvalg af nåletræarterne.

Vi savner et tilsvarende værk på dansk, og da dette værk i det store og hele omhandler de samme nåletræer, som findes i Danmark, må den være af værdi for danske forstmænd. P. H.

Messe for Forst- og træteknik

I dagene 20.–26. juni 1974 afholdes »Internationale Messe für Forst- und Holztechnik – INTERFORST –« i München.

Formålet med denne messe er at understøtte skovbruget i dets virke og ved intensiv anvendelse af teknik at gøre træet konkurrencedygtigt på det internationale marked.

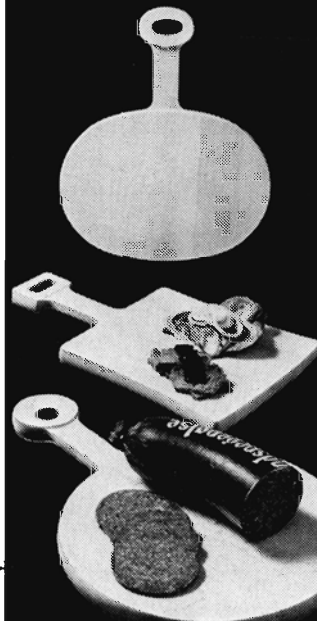
På udstillingen vil blive fremvist maskiner, redskaber og kemikalier inden for områderne: Skovdyrkning, træmåling, skov-vejbygning, bekæmpelse af dyr og svampe, arbejderbeskyttelse, fældning og oparbejdning af træ, transport, imprægnering og beskyttelse af træets ved, savværksmaskiner, maskiner for limning af træ. P. H.

Vil De se
Deres
bøgetræ
som
moderne
brugs-
kunst
som vist
her?

-så har vi
brug
for det!

Richard Nissen
8870 Langaa
Tlf. 06-461333

hver
mand
sit
bræt

Pølsebrætter i bog til kun 24,75. Brug dem også til servering af »håndmadder«.

NISSEN's internationalt kendte skærebrætter, salatskåle, isbøtter, pebermøller og barboxe fås nu i stormagasiner og større udstyrsforretninger over hele Danmark.

NISSEN

8870 LANGAA

Sprøjte-ekskursion på Skjoldnæsholm

Arrangeret af Danske Skovteknikers
Sjællandskreds

Torsdag den 17. august afholdt Danske Skovteknikers Landsforening's Sjællandskreds sprøjteekskursion på Skjoldnæsholm skovdistrikt med ca. 250 deltagere.

I sin velkomst udtrykte skovfoged Lorentzen glæde over det store fremmøde af såvel skovejere som skovridere og skovfogeder. Det var også meget glædeligt at se, at en del distrikter havde de arbejdere med, der normalt udfører distriktets sprøjtearbejde.

Ekskursionen faglige tilrettelægning var lagt i hænderne på Søren Honoré, Skovteknisk Institut, og han havde endvidere fået tildelt jobbet som dagens hovedtaler. Ekskursionen blev derfor naturligt et led i den række af instituttets arrangementer, der har til

formål at informere om praktisk anvendelige forsøgsresultater. Som ved de fleste arrangementer tilrettelagt af Skovteknisk Institut, havde man også ved denne lejlighed bedt om assistance udefra; således medvirkede videnskabelig assistent T. Rubow, Statens Ukrudtsforsøg, amanuensis J. Koch, Plantepatologisk afdeling, Landbohøjskolen, arboretforstander B. Søegaard og amanuensis Roulund, Arboretet i Hørsholm.

Ekskursion i to akter

Ekskursionen var delt i to dele: Formiddagen gik med foredrag og spørgetid i Vrangeskov Traktørsted, medens eftermiddagen blev brugt til at se på sprøjtninger i skoven.

Under formiddagens foredrag orienterede S. Honoré om forskellige nye regler vedr. sprøjtning. Han forklarede, at der stadig var usikkerhed omkring hormonpræparaternes giftighed over for mennesker og dyr. I Sverige har der i en periode været midlertidigt forbud mod anvendelse af disse præparater, men det er nu tilladt at sprøjte fra jordgående materiel. For ganske nylig er der her i landet indført totalt forbud mod salg og anvendelse af midler indeholdende amitrol, der hidtil har været benyttet en del i skovene til bekæmpelse inden tilplantning. Særlig ved kultivering af de stormfaldsarealer, der måtte ligge et par år inden tilplantningen, gjorde midlet god nytte, men under normale kulturforhold kommer forbudet næppe til at genere væsentligt. Endelig skal det her referes, at der ved regulativ om flysprøjtning af 3. marts 1972 er nedlagt *forbud mod al sprøjtning med herbicider fra luftfartøjer*. Det er dog stadig tilladt at sprøjte med forskellige svampe- og insektmidler under forudsætning af, at det sprøjtede areal er over 4 ha, og at afstanden til tæt bebyggelse er mindst 300 meter.

KVISTE OG KVAS

SOMMERPLAGEN: SKOVSVINENE

Sommerlandet drukner i affald. Etablering af renovationsordninger og opsætning af affaldsposer langs vejene og i skovene har ikke hjulpet stort. Mange steder flyder det fortsat i uhyggelig grad med plasticemballage, haveaffald, papir og brugte møbler.

I den smukke Korsør Lystskov har kommunens renovationsvæsen opsamlet 30 store sække affald og ikke færre end 300 tomme øl- og sodavandsflasker på bare én uge.

Også Bornholm kender problemet. Følgende deprimerende syn mødte skovløber Victor Madsen, Hammershus på hans morgentur i skoven: En hel skoleklasse eller folk på firmaskovtur havde gjort holdt på vejen mod Finnedalen for at nyde den medbragte madkurv, og det efterladte visitkort bestod af fedtet madpapir i læssevis, brugte servietter, mælkekartoner og flaskeskår i ét vir-

var i skovbunden tæt ved vejen.

Det gode, gamle skovsvin lever i bedste velgående, og det har oven i købet i kraft af velstand og mobilitet fået nye og større arbejdsområder. I de fleste kommuner sporer man en resignerende holdning til problemet, og kun i Helsingør Kommune har man erkendt, at folk ikke lader sig opdrage til renlighed, og derfor har man oprettet en vognmandsordning således, at både fastboende og sommerhusbeboere let kan komme af med alt det skrald, der ikke er plads til i affaldsposerne.

SKOV SOM ØVELSEOBJEKT

Den 280 hektar store Hammel Skov under Frijsenborg skovbrug rummer næppe mange hammeligheder mere for et

hold unge forststuderende. Selv om fire ugers nætter er tilbragt under teltdug i skoven, har der bestemt ikke været tale om nogen ferielejr. Skoven har været objekt for et praktisk kursus i skovdrift for 24 andendels studerende fra Landbohøjskolen Skovbrugsinstitut, og en hel del vigtigt studiemateriale er bragt med tilbage til København. Det er anden gang, Hammel Skov har været kursuscenter, da netop denne skov på grund af de varierende forhold er et velegnet øvelsesobjekt.

VILDSVIN

Beboerne omkring Dyreborg skov ved Fåborg er utilfredse med, at godsejer Peter Hansen vil afspærre skoven og indrette den til jagtreservat med vildsvin, og har derfor indsendt en klage til fredningsmyndighederne. Dyreborg hører under Stensgård gods, hvor der er herregårdspension.

– Jyllands-Posten

NEJ TIL NY BYZONE

Det storkøbenhavnske byområde har et stort underskud på rekreative områder. Mulighederne for at sikre Københavnsegnens grønne kiler indtil videre kan kun opretholdes gennem en stram administration af zonelovgivningen. Det er nødvendigt at vise tilbageholdenhed med godkendelser og dispensationer, der kan stille sig hindrende i vejen for gennemførelsen af de allerede udarbejdede planer for kilerne, f. eks. Vestskovplanen, Valensbæk-kile-planen og strandplanen ved Køge bugt, siger Egnspanrådet. – Aktuelt

Beskyttelse af sprøjtemandskabet

Det kan ikke bortforklares, at der i skoven sløses en del med beskyttelsen af sprøjtemandskabet mod de kemiske midler, og det var derfor glædeligt, at Honoré ofrede den personlige beskyttelsesudrustning en betydelig opmærksomhed.

Minimumskravene ved alt sprøjtearbejde må være:

- at der ikke ryges under arbejdet (hænderne skal holdes borte fra munden),
- at der bæres sikkerhedshjelm med en klar skærm for ansigtet for at forhindre, at væskestænk sætter sig i håret eller rammer munden,
- at der bæres gummistøvler el. lignende,
- at der bæres handsker af gummi eller PVC, også under blanding og påfyldning af sprøjtemidlet.

Herefter blev forskellig beskyttelsesudrustning demonstreret.

Sprøjteplaner

Støttet af lysbilleder blev der herefter redegjort for instituttets seneste forsøgsresultater med en række nye som ældre plantebeskyttelsesmidler. De forskellige aktuelle bekæmpelsesmuligheder blev anskueliggjort i tre skemaer, der fortalte, hvilke vegetationer der kan bekæmpes med forskellige præparater, doseringer og sprøjtetider. Oversigten var således direkte til at anvende i den daglige planlægning af sprøjtearbejdet på distriktet.

Programmet i skoven

Under eftermiddagens skovtur havde man lejlighed til at se på resultatet af seks demonstrationssprøjtninger. Det er ikke her muligt i detaljer at redegøre for disse sprøjtninger, som omfattede træopvækst i kultur, tokimbladet vegetation i kultur og blandingen af græsser og tokimbladet vegetation i pyntegrøntkultur.

Gederamsrust

Der er i de sidste to år konstateret usædvanlig omfattende skader på pyntegrøntkulturer af nordmannsgran forårsaget af gederamsrust.

Gederamsrusten er en svamp, der

værtsskifter mellem medlemmer af natlysfamilien – særlig gederams- og ædelgran. Skaderne er af stor økonomisk betydning, fordi de forhindrer, at træerne kan anvendes til juletræer og pyntegrønt.

Men kan forestille sig tre former for bekæmpelse:

1. at udrydde gederamsen fra pyntegrøntarealerne,
2. at bekæmpe svampen ved anvendelse af fungicider på ædelgranen,
3. at fremavle resistente graner.

Videnskabelig assistent T. Rubow fremviste vellykkede forsøg med bekæmpelse af gederamsen foretaget af Statens Ukrudtsforsøg.

Sprøjtningerne var foretaget den 11. og 27. juli dette år, men amanuensis J. Koch skuffede os med at fortælle, at de svampesporer, der i øjeblikket sad på gederamsen, tilsyneladende ikke havde taget skade, selv om gederamsen var død. Man kunne derfor først regne med en gunstig virkning sommeren 1974. Amanuensis Koch anså i øvrigt metoden med bekæmpelse af gederamsen for effektiv, såfremt det drejede sig om kulturer isoleret af gammel skov, fordi svampens sporer normalt ikke vil flyve over et par hundrede meter.

Derimod var en bekæmpelse af svampen på ædelgranerne meget vanskelig. Svampens sporer var kun sårbare i en meget kort periode, og det rigtige behandlingstidspunkt kunne ikke fastlægges på forhånd. Metoden var derfor ikke praktisk anvendelig.

Arboretforstander B. Søgaard og amanuensis H. Roulund forklarede, at den hurtigste måde at udvikle resistente graner på, vil være en vegetativ formering. Selv med et stort oplagt program måtte man imidlertid regne med, at der ville gå 12 år med at skabe plantede potter af en sådan størrelse, at der kunne tilbydes planter til salg.

Kristtorn

Der er et stigende forbrug af Kristtorn (Ilex) i dansk skovbrug og Chr. Pedersens planteskole, Bogense, har i den anledning udgivet en lille pjece om Kristtorn, som er en dansk plantesko-legartners praktiske erfaringer, suppleret med tilgængelige oplysninger fra dyrkningen i USA.

Af de 6 hovedgrupper, Ilex er opdelt i, er det den »engelske Ilex« vi her i Danmark benytter til afskæring. Salgsværdien af grene uden frugter udgør som bekendt kun en brøkdel af prisen for de frugtbærende.

Pjecen giver udmærket vejledning om, hvorledes Ilex skal behandles i skoven. Der står blandt andet: »Man siger de fryser bort, men det rigtige udtryk vil være, at de tørrer ud. Dette modvirker man ved at anbringe planten under gode læforhold samt ved at lægge et dække på 10 cm tykkelse omkring den. Dette dække bør bestå af organisk materiale, f. eks. skovjord, tang, sphagnum eller komposteret halm«.

I USA begyndte man for ca. 40 år siden erhvervsmæssig beplantning af Ilex. Det er mange steder blevet en industri med virksomheder på op til 250 tdr. land.

Pjecen, som enhver, der beskæftiger sig med dyrkning af kristtorn, bør læse, slutter med følgende påmindelse:

Husk: 1) Særdeles gode læforhold, 2) Ikke vandlidende jord, 3) Dække af organisk materiale, 4) Gødskning, 5) Beskæring, 6) De rigtige sorter og typer.

P. H.

Ordensdekoration

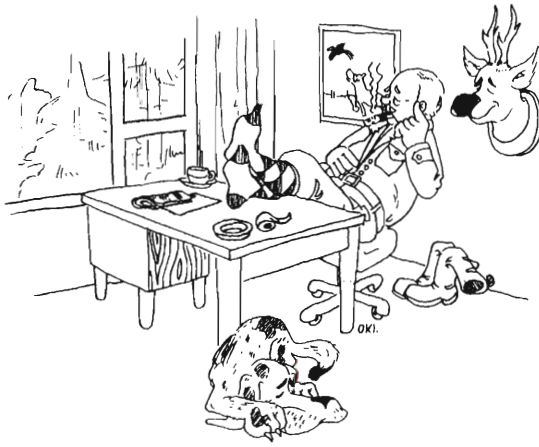
Kammerherre, hofjægermester Axel greve Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, Hvidkilde, har modtaget: Officerskorset af den monakiske Grimaldi Orden.

Statsskovbruget

Forstkandidat A. E. Billeschou og forstkandidat C. Ørnsholt er pr. 1. august 1972 ansat som forstfuldmægtige i statsskovbruget.

Landskabs- og fredningslære

Statsskovrider E. Laumann Jørgensen er beskikket som lektor i landskabs- og fredningslære ved Landbohøjskolen for 3 år fra 1. november 1972.

Selvfølgelig er der tid til konstruktiv tænkning.

Med venlig hilsen
Landbrugets EDB-Centraler

A/S Grindsted Imprægneringsanstalt

er køber af nåletræ til master

Grindsted
 tlf. (05) 320855*

Special-sprøjtning af skov

Har De ukrudts-, skadedyrs- eller sygdomsproblemer i skov eller planteskole, så lad os klare problemerne.

Indhent tilbud både på sprøjtning og kemikalier

fra

A/S Fyns Sprøjte-Service

Nyborg
 tlf. (09) 31 27 06

Firmaet med mange års erfaring

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke-
 og Grankævler købes.

A/s Kagerup Trævarefabrik

Kagerup Stationsvej 59, 3200 Helsingør
 Telefon: Helsingør 9

Skovplanter – haveplanter

alle arter

Vi sender Dem gerne
 prisliste og tilbud.

Hulkærhus planteskole

Telefon (06) 87 03 33 - Ans By

*Alle kulturer er underkastet danske Planteskoleers
 Sundhedskontrol og Herkomstkontrollen.*

Pyntegrønt

Til den kommende sæson købes i større partier:

Nordmannsgran I, Nordmannsgran II,
 Nobilis extra, Nobilis I, Nobilis II, Nobilis III
 Edelgran,
 Grandis,
 Cypress, Cryptomeria, Weymouthsfyr, Bjergfyr, Hvidgran,
 Rødgran, Storbladet Buxbom, Retinospora,
 Juletræer i: Rødgran, Nordmannsgran og Nobilis.

Egon Jørgensen
 Østerled
 Staunsholt
 3460 Birkerød.
 Tlf. (01) 81 14 82

Diana Skovtjære

**Skovtjære
 Spangol
 Arbinol**

Skovrider Tage Hansen

4840 Nr. Alslev . Tlf. (03) 83 44 96

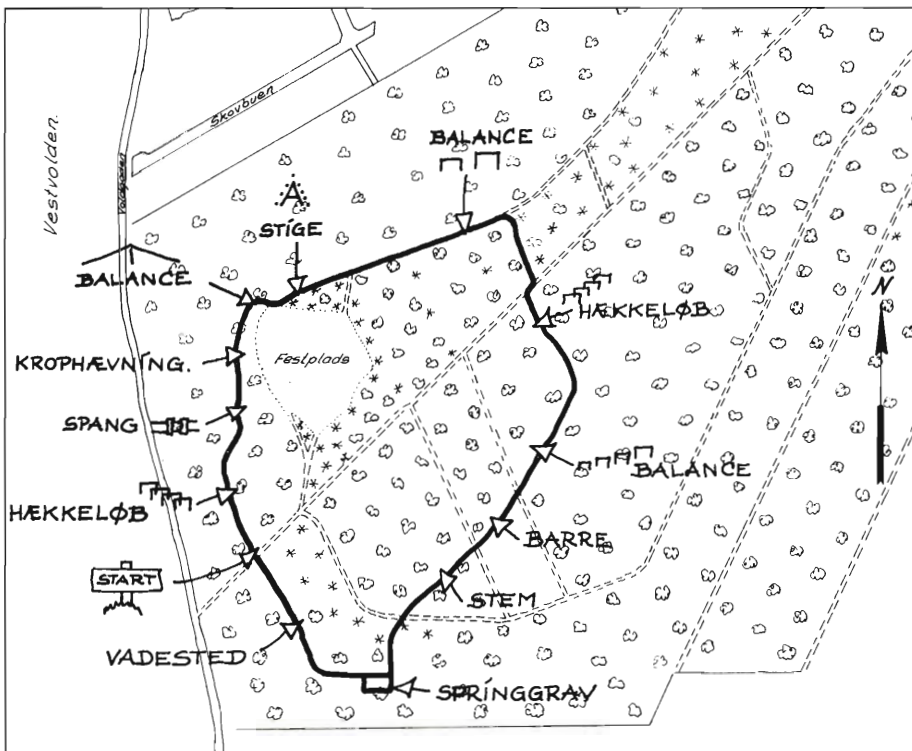

Over en grøft i Jonstrup Vang er der anbragt en bom til armgang og to balancetræer. Så kan man selv vælge – eller tage begge øvelser.

Publikum i vore skove:

Motionsstier er på mode

Anlægsudgifter fra 1000 til 7000 kr. – hvortil kommer vedligeholdelse, forsikring m. v.

Brøndbyskovens »Kaloriesti« er på ca. 1,2 km med 12 forskellige forhindringer. Den motionerende starter ved Voldgaden (t.v.) og kan derefter følge gule pile og gule ringe, der fører ham igennem skoven.

MOTIONSSTIER, kaloriestier, sportsstier, forhindringsstier. Ja, der er flere navne at vælge imellem. I Tyskland har disse været kendt i mange år, og de er blevet udbygget som vandre-
ture, naturstier (Waldlehrpfad), sportsstier (Waldsportpfad), skovgymnastikstier (Waldturnierbahn) osv.

Her i landet blev de først taget op af skovfoged Rasmussen, der sammen med Hobro Idrætsforening anlagde den første »kaloriesti« i Hobro Østerskov i 1969. Kaloriestien er på 1200 m med 10 øvelser, der skal udføres på turen: Længdespring, armhævning i bom, løb op ad bakke, cykelslanger, der bruges som expander, forcering af plankeværk, balancebom, vægtløftning af træstykker på 1 og 2 m, balancebom, der slynger sig, vadested – gang på nedgravede runde brændestykker – og løb op ad en stejl trappe.

Skovfoged T. Lauritsen i Kirkeskov, Københavns distrikt, og kommunegartneren i Brøndbyerne, hvor skovfoged Lauritsen passede Brøndbyskoven, fandt sammen om at overføre ideen til Sjælland. Den første »kaloriesti« kom i Kirkeskoven, den anden kort efter i Brøndbyskov. De blev straks taget i brug, og antallet af motionsstier er nu øget, således at de findes over hele landet. Mange af dem er anlagt i skove tilhørende kommuner, staten eller private, men der findes også en del anlagt i forbindelse med parker og idrætsanlæg.

Naturstierne varierer i længde fra 1000 til 2000 m, men der er også nogle, der er længere, en enkelt på Langesø er endda 6500 m.

Øvelserne varierer (se kortet), men i øvrigt er der frit spillerum for ideer til udformningen af forhindringer, redskaber og øvelser. Balancer, hækkeløb, spring og armhævning indgår vist i dem alle, men som sagt, der er frit slag for at finde nye ideer.

Stærke materialer

Når man laver forhindringerne eller redskaberne, må man være klar over, at de skal laves solidt, for der bliver slidt stærkt på dem. De skal forsynes med galvaniserede bånd og skæres ind i hinanden for at holde. Man må ikke

Tænk venligst på deres medarbejderes sikkerhed og velbefindende i kulden...

Lad installere en REFLEKS OLIEOVN eller REFLEKS OLIEKOMFUR - vi har modeller der passer til enhver skurvogn.

Ingen af vore modeller bruger strøm.

REFLEKS OLIEOVN findes i 6 forskellige størrelser både med og uden radiator - tilslutning.

REFLEKS OLIEKOMFUR findes i 2 forskellige størrelser.

I/S Skærbæk Savværk

v/ Chr. Dahl & Co. . 7400 Herning . Tlf. (07) 12 41 88

Produktion: Dansk tømmer, brædder og lægter
Nåletræ til bygningstømmer købes

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege- og elmekævler.

HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMER-HANDEL A/S

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36.

SKOVFOGED

Yngre, velanfælet, energisk og aktiv skovfoged søges til større skovdistrikt. Må være kendt med planteskoledrift, dygtig til arbejdstilrettelæggelse, klassificering og moderne skovdrift. - Vellønnet stilling med moderne bolig. - Skriftlig ansøgning til

GODSEJER E. W. GREVENKOP-CASTENSKIOLD
Grevenkop Gods - 4200 Slagelse

Bøge-, Ege- og evt. Askekævler købes

$\frac{1}{2}$ KORINTH SAVVÆRK

5783 KORINTH (09) 65 10 09

regne med, at de bliver behandlet lige blidt af alle, og man må derfor også sørge for et stadigt eftersyn af redskaberne.

Dansk Skovforening har en serie fotografier fra motionsstier, der kan udlånes til medlemmerne, som ønsker at anlægge en sti.

Selve stien bliver der også slidt stærkt på, og man må derfor på de lerede jorder, vi har på øerne og i Østjylland, indstille sig på, at stien skal have et godt lag grus engang imellem for ikke at blive en pløre-glidebane efter regnvejr eller i tøbrudsperioder.

Stien kan som angivet på »kaloriestien« fra Brøndbyskoven markeres med pile og gule ringe eller pletter på træer m. m.

Stigen er en af forhindringerne i Brøndbyskovens »Kaloriesti«.

Ved de fleste motionsstier er der ved startpunktet opsat et kort over motionsstien med angivelse af forhindringerne og i visse tilfælde en mindre tavle ved forhindringen, der angiver, hvorledes øvelsen skal udføres.

»Bagte« tavler

Disse tavler er ret udsatte både her og ved Statsskovbrugets vandreture, hvor de også anvendes. Der findes desværre altid nogen, der skal demonstrere deres

ødelæggelseslyst til skade for andre, og da hjælper ingen forholdsregler. Heldigvis kan dog mange af de tavler, Statsskovbruget har sat op, endnu bruges af dem, der vil tage sig en tur på motionsstien eller vandrestien.

Statsskovbruget benytter her en »indbugning« af kort og tekster i en 2 mm eller 4 mm tyk plasticplade udført af fa. Elektro-Isola i Vejle. Desværre er der den hage ved denne fremstillingsproces, at maskinen ikke kan lave mindre plader end ca. 3 m². Det vil derfor være nødvendigt, at flere går sammen om at få disse kort og tekster fremstillet, og Dansk Skovforening påtager sig gerne at samle bestillingerne.

Der kræves af det kort eller den tekst, der skal indbages, at papiret kun må have tryk på den ene side og må være af en sådan kvalitet, at det kan holde til en opvarmning på 150°. Almindelige fotokopier kan ikke anvendes, men bl. a. kan Rank-Xerox kopier tåle indbagingen.

Prisen vil for et kort i A4 format ca. 0,06 m² blive ca. 25 kr. i 4 mm plade og lidt mindre i 2 mm plade.

Til tekstplakater anvender Statsskovbruget en særlig skrivemaskine med 5 og 3 mm høje bogstaver.

Forsikring

Udgiften til anlæg af motionsstier varierer stærkt fra 1000 til 7000 kr. Det kan dog gøres billigere, hvis man har fået materialerne foræret, eller hvis f. eks. en idrætsforening har fået sine medlemmer til at udføre arbejdet med etablering af stier og opstilling af forhindringerne.

Til anlægs-udgifterne kommer tilsyn og vedligeholdelse af forhindringer og selve stien med grus samt ansvarsforsikring mod ulykker – selv om man har skrevet, at benyttelsen af stien sker på eget ansvar.

For de stier, der anlægges af kommuner og statsskove, afholdes udgifterne af de løbende offentlige budgetter.

Det vil derfor være rimeligt, om noget tilsvarende kunne lade sig praktisere for stier, der anlægges i de private skove, for udover udgifterne til selve stien må man her regne med den større uro, der bliver, hvilket kan betyde meget for såvel jagten som for jagtlejen.

E. T.

-skær igennem med Jonsereds Raket

- * Vibrationsdæmpet håndtag, som gør arbejdet lettere og endnu mere behageligt!
- * Behagelig lydsvag trods den fantastiske råstyrke!
- * 20 m/sek. — let og hurtigt at arbejde med, en fin balance og med helt nye måder at afgrene på!
- * Den gennemarbejdede konstruktion og de bedste materialer samt en stor erfaring ligger bag!

DANMARK OG NORDENS MEST SOLGTE MOTORSÅV

AUT. JONSEREDS FORHANDLERE:

AALBORG: Børge Pedersen, Jernbanegade 16, tlf. (08) 13 40 29. TERNDRUP: Søren G. Nielsen, Siem, tlf. (08) 11 55 11 nr. 193. SKRÆ: Viggo Graversen, tlf. (06) 88 04 13. AVLUM: Jørgen Rasmussen, tlf. (07) 47 23 55. HAMMEL: Jens Peter Rohde, tlf. (06) 96 10 69. RYOMGÅRD: Poul Bøjstrup, tlf. (06) 39 41 77. ØLGOD: Niels Kirk, tlf. (05) 24 41 28. VEJLE: ISEKI JYLLAND A/S, Sønderbrogade 24, tlf. (05) 82 58 88. VOJENS: Bent K. Petersen, Tørningvej 10, tlf. (045) 7 72 56. HØJBY, FYN: Andreas Petersen, tlf. (09) 95 82 60. Nykøbing S.J.: Sv. E. Larsen, Isefjordsvej 4, tlf. (03) 41 10 86. HILLERØD: Nordsjællands Motorsave v/ Finn Larsen, Roskildevej 163, tlf. (03) 26 51 51. SORØ: Holger Møller, Frederiksberg, tlf. (03) 63 11 51. FAXE: Eigil Johansen, Torvegade 34, tlf. (03) 71 34 65. LOLLAND FALSTER: Arnold Larsen, Toreby L, tlf. (03) 86 91 26. BORNHOLM: Sven Low, Bækken Almindingen, tlf. (03974) 643.

- køb svensk kvalitet tra EFTA

SORØ SAVVÆRK

Næstvedvej . 4180 Sorø . Tlf. (03) 63 06 72

Nåletræsavværk og Emballagefabrik

Opkæringskapacitet: 8000 m³ årligt

Køber til nåletræslangtømmer

Forstkandidat

Ved Statens forstlige forsøgsvæsen søges snarest en yngre forstkandidat, som indtil videre skal tjenstgøre ved afdelingen for hede- og klitskovbrug ved Vejle.

Løn efter overenskomst mellem Økonomi- og Budgetministeriet og Danske Forstkandidaters Forening.

Ansøgning sendes inden 5. oktober til:

Statens forstlige forsøgsvæsen, Springforbivej 4, 2930 Klampenborg.

Flåden og skovdyrkingen

Da 90.000 egetræer - i form af skibe - faldt i englændernes hænder i 1807.

Af P. CHR. NIELSEN

Lektor, Arboretet, Hørsholm

Et af de berømteste værker inden for europæisk skovbrugslitteratur er John Evelyn's *SILVA* med undertitlen »Et foredrag om skovtræer og om formering af tømmer i Hans Majestæts herredømmer«. I denne bog siger Evelyn bl. a.: »Jeg har hørt, at det udtrykkeligt var pålagt de spanske kaptajner i den berømte Armada, at de efter landgangen, hvis det skulle vise sig umuligt at undertrykke vor nation og stadfæste deres erobring, sørgede for, at ikke et træ blev tilbage i Forest of Dean – den bedste af de engelske egeskove«.

John Evelyn var en af datidens mest indflydelsesrige mænd i England. Ivrig tilhænger af kongehuset, storgodsejer og medlem af det nystiftede Royal Society, hvis formål var at uddybe kendskabet til naturvidenskaberne. Et af selskabets første store opgaver var at løse problemerne om fremskaffelse af skibstømmer til flåden, og Evelyn påtog sig at gøre rede for disse ting, hvilket resulterede i det store værk, der blev grundlæggende i den europæiske skovbrugslitteratur og indeholder en mængde oplysninger om dyrkning og pleje af de træarter, man brugte til skibsbygning – især eg.

Chr. Ditl. Fr. Reventlow – vor store landboreformator – var meget interesseret i og havde megen forstand på skovbrug, hvilket ses af hans skovbrugsbog »Forslag til en forbedret skovdrift«, skrevet omkring år 1800. Reventlow læste med stor interesse den dengang over 100 år gamle bog af Evelyn og bedømte den således: »Hvem, der vil dyrke forstvidenskaben, må læse Evelyn og Du Hamel (den noget senere franske forfatter). Hos dem findes mere kundskab end i alle senere vidtløftige forstsystemer, som mere berige forfatterne og boghandlerne end læserne«.

I løbet af det 18. årh. voksede den britiske flåde meget stærkt, og forbruget af skibstømmer var stort. Selv om

man plantede meget i England, måtte man dog importere egetræ fra Østersølandene. Den engelske eg var den bedste til skibsbygning, men mastetræet kom fra de baltiske lande, hvor der voksede betydelig større fyrretræer end i Norden, som tidligere havde været leverandør. I Amerika fandtes endnu større fyrretræer, bl. a. Weymouthfyr, og da Amerika var en engelsk koloni, lod man simpelthen marinens folk mærke de bedste mastetræer med »the broad arrow«, d.v.s. et mærke, som viste den kongelige marines ejendomsret. Dette irriterede de frihedselskende amerikanere og var medvirkende til modstanden mod englænderne og selvstændighedsproklamationen i 1776.

SKOV BLEV SKIBE

I slutningen af det 18. årh. var de førstplantede ege omkring 120 år gamle og altså hugstmodne. Netop på det tidspunkt var der et enormt behov for krigsskibe, og alene fra Forest of Dean leveredes fra 1761–1802 30.000 store egestammer, svarende til en fuldstændig egeskov på 15–20 km². Admiral Nelson besøgte i 1803 Forest of Dean og mente, at der kun var egetræ tilbage til ét lineskib, og på den baggrund genopfriskede man den gamle bestemmelse om, at 45 km² af Forest of Dean skulle være bevokset med eg. Efter Napoleonskrigene så man klart, hvad egeskovene havde betydet. Den ædre Disraeli udtalte: »Spørg i admiralitetet, hvorledes Nelsons flåde blev bygget, og man vil fortælle Dem, at det var med de ege, som geniet Evelyn plantede«.

Frankrig blev – efter at Spanien og Holland var gledet i baggrunden – Englands rival i kapløbet om førstepladsen på havet. Frankrig havde store egetræsområder, og staten sikrede sig egetømmer ved den berømte skovforordning af 1669, der sagde, at staten ikke alene måtte hugge skibsbygnings-

tømmer i de kongelige skove, men også i de private. Denne bestemmelse blev først ophævet i 1858.

Sverige havde på den tid lignende bestemmelser, men sparede de svenske ege ved at indføre skibsbygningstømmer fra Nordtyskland, og der er næppe tvivl om, at svenskernes besparelser har haft betydning for de danske skove under krigen med Danmark i det 17. årh.

Danskerne var sædvanligvis overlegne til søs, men svenskerne svækkede den danske flådes muligheder for nybygninger ved deres hugster i de danske egeskove, og især omkring København så det slemt ud. De gamle ege i Dyrehaven er nu ca. 300 år og spiret frem efter svenskekrigene. Om selve Dyrehaven siges der i 1661, at den befindes at være forhuggen.

Rent skibsbygningsmæssigt var Danmark i alvorlig knibe, og statsmagten udstedte en skovordinance, hvori det hed, at »hovedtræerne og især dem, der befindes egnede til skibsbygning, skal skånes ved hugsterne, og der skal udarbejdes en fortegnelse over disse træer«.

Lad os prøve at sammenligne aktiviteten med hensyn til egeskove i England, Frankrig og Danmark: Evelyns foredrag i 1662 resulterede i plantning af eg på store strækninger. – I 1669 sikrede den franske skovlov, at man kunne hugge skibsbygningstræ til flåden såvel i de kongelige som i de private skove. – I 1670 påbød den danske skovordinance at skåne egetræ samt at plante.

I det 18. årh. forøgedes den europæiske orlogs- og handelsflåde betydeligt. Dette tærede voldsomt på skovene, og i slutningen af dette århundrede ser vi igen en ivrig aktivitet for at sikre skibsbygningstræ. I 1760-erne indførtes i Danmark et ordnet skovbrug med plantning af de kongelige skove i Nordsjælland, og englændernes angreb på København år 1801 understregede nødvendigheden af at sørge for en stærk flåde. Man lagde en plan for driften af de kongelige skove, og både kronprins Frederik og Reventlow var stærkt optaget af denne plan.

FLÅDESKOVE

For at sikre, at egeskovene blev behandlet således, at de kunne producere

flådetømmer, havde Admiralitetet og Kommissariatskollegiet opfordret Det kgl. danske Landhusholdningsselskab til at udskrive en prisopgave i 1798, hvortil der indkom adskillige besvarelser. Man gentog prisopgaven i 1804, og en af besvarelserne – forfattet af S. Testrup – slår til lyd for anlæg af særlige flådeskove, som skulle bestå halvt af eg, kvart af bøg og kvart af lærk, fyr, ask og elm. Besvarelserne indgik naturligvis i regeringens overvejelser vedrørende planlægning af skovdriften, og ingen anede, hvor nær Danmark var ved katastrofen. I 1807 stjal englænderne vor flåde. Jeg har forsøgt i min artikel »Skibets krav til skoven« at regne ud, hvor meget tømmer, englænderne sejlede bort med. Det drejede sig om 19 lineskibe, 17 fregatter, 8 brigger og 31 mindre krigsskibe og desuden opbragtes ca. 500 handelskibe. Ved omregning til egestammer i skoven, beløber det sig til 90.000 fuldvoksne egetræer, svarende til en skov på 18 km².

Harmen over ranet af den danske flåde satte sine spor i skovene, hvor man med stor kraft gik igang med opelskning af egeskov både i de kongelige og i de private skove. Mange af disse træer er nu faldet for øksen, men nogle står endnu og udgør en værdifuld del af vore skove. Ca. 1/6 af den samlede egehugst i vore skove bliver brugt til skibsbygning, men ser vi kun på de gamle bevoksninger, er det snarere halvdelen. Det drejer sig om ca. 12.000 m³ hvert år til skibsbyggeri. Sammenligner man perioden 1750–1850, da træskibsbyggeriet var på sit højeste, kommer man til samme resultat – nemlig 12.000 m³, nøjagtig som i vore dage.

P. Chr. Nielsen.

Nonnen

I sommeren 1971 var der et voldsomt nonneangreb på nåletræerne i den lille Ellet plantage under Brockdorf gods på Fyn. 7 ha værdifuld 35–40-årig Sitkagran afnåledes totalt, således at hele arealet måtte ryddes. Skovrider Staun oplyser til Fyns Tidende (5.8.1972), at angrebet er fortsat i 1972. Omkring 1. juli satte et nyt storangreb ind i Ellet plantage, og næsten 4 ha nåletræ er totalt afnålet og må skoves, medens træet endnu har sin fulde værdi. I den mellemliggende tid har man forsøgt at udrydde larverne ved sprøjtning fra helikopter, men det har åbenbart ikke haft den ønskede virkning. Man håber nu, at parasitter vil angribe larverne, således at 15 ha tilgrænsende yngre nåleskov vil blive skånet for angreb.

Tilbehør til
WIRER-KÆDER-LØFT

Vi er lagerførende i
SJÆKLER - KROGE - RINGE
og specialudstyr

VT-blue Alloy kæder for udslibning
Special Wire for traktorspil
monterede med øje og krog
Tirfor wire taljer - Power Pull wiretaljer
Kædetaljer - Skraldetaljer
Donkrafte - mekaniske og hydrauliske

BJØRNE WIRE

VOJENS TOVVÆRK - et specialfirma

STÅLWIRE - STROPPER
LØFTEVÆRKTØJ
TREKANTEN - 6500 VOJENS - TELF. (045) 4 14 37

KÆDER - KÆDESLYNG
ENTREPRENØRARTIKLER

**ALT
I
SKOVVÆRKTØJ**

4681HERFØLGE
(03) 67 43 31

IMPORTØR OG GENERALAGENT
FOR:

»SIGNUMAT« PLA.MÆRKER
»NELSON« MÆRKEMALING

FORLANG TILBUD

AKTIESELSKABET
ROLD SKOVS SAVVÆRK
9510 ARDEN

DANSK TØMMER

RÅTRÆINDKØB   TELEFON (08) 56 12 66

- Send et brev til SKOVEN!

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »Skovhastrup«
Hvalsø – Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle Telf. Viskinge 20* & 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup

Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplantekulturerne står under Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELEFON 62933* DANMARK

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Hellestrup Planteskole

4180 Sorø

Tlf. (03) 64 51 33

Specialplanteskole for
Hybridasp.

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter til vildtremiser m. v.

Hyllinge Savværk A/S

Tlf. (03) 74 40 64

Kristtorn

Unge planter med klump og lærred. Udvalgt fra hårdføre modertræer med høj berydelse.

Forlang vor pjece om dyrkning af Kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
Bogense (09) 81 13 60

BORK SCANDINAVIA

KØBENHAVN . OREHOVED . SILKEBORG

Sælg
gennem
SKOVEN

DET FYENSKE TRÆLASTKOMPAGNI A/S
ODENSE TELEFON (09) 12 22 22

**Alle arter
skovplanter**
i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning Telf. 05 - 65 12 11

**Paludans
Planteskole A/S**

Klarskov - 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG
Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn
Skovadministration
Planlægning
Vurdering
Driftsanalyser

Skovrider E. Tolstrup
Hedegrænsen 38, 2600 Glostrup
Tlf. (01) 96 10 69

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

St. Hjøllund Savværk og Imprægneringsanstalt

er køber af nåletræ til bygningstømmer og master.

Hjøllund . 7362 Hampen
Tlf. (06) 86 91 00

SKOVREGNSKABER

Rådgivning • Anlæg
Føring • Årsafslutning
Driftsanalyser • Drifts-
kritik

DANSK
SKOVFORENING

PENGE VOKSER PÅ TRÆER

Gødskning af fyr og gran giver større tilvækst, bedre betalte dimensioner og dermed større fortjeneste.

Gød også gran for klipning. Det fremmer væksten af pyntegrønt med mørkegrøn farve - den bedst betalte kvalitet.

Spørg efter prillet NPK 25-3-9 - en velegnet gødning - også til skoven.

Norsk Hydro